

Kapitalismoaren aurkako ikurraren bilakaera

2003an antiglobalizazio mugimenduak gailurra jo zuen Irakeko gerraren aurka milioika herritar mobilizatuta. Inbasioa berdin gauzatu zen eta mugimendua gainbehera hasi zen. Hamar urte geroago eta krisialdi betean, non dago antiglobalizazioa –edo, zuzen esanda, altermundismoa–?

| NAGORE IRAZUSTABARRENA |

ANTIGLOBALIZAZIO MUGIMENDUA ez zen 1999ko azaroaren amaieran Seattlen jaio, baina orduan egin zuen eztanda. Munduko Merkataritza Erakundea (MME) AEBetako hiri horretan biltzekoa zen, baina nagusiki internet bidez goi-bileraren aurka egindako deialdiak 50.000 pertsona bildu zituen, eta manifestazioen ondorioz, bilera bertan behera geratu zen.

Ekintzaileen ia ezusteko arrakastaren berri berehala zabaldu zen, eta munduko

hainbat erakunde eta norbanako, mugimenduarekin bat egiten hasi ziren. 2000. urtean Pragako kontragailurrak Nazioarteko Monetaria Funtzaren eta Munduko Bankuaren arteko batzar bateratua atzeratzea lortu zuen. 2001ean Munduko Gizarte Foroa sortu eta lehenengoz burutu zen Porto Alegren (Brasil), NMFren, Munduko Bankuaren edo G-8aren bileren kontrapisu gisa. Han sortu zen “beste mundu bat posible da” leloa. Urte bereko ekainean, herritarren presioaren

STEVE KAISER

MMEren aurkako protestak Seattlen, 1999ko azaroaren 30ean. Polizia manifestarien kontra piperbeltz espraia botatzen.

2003ko otsailean munduko dozenaka hiritan milioika pertsona irten ziren kalera Irakeko gerraren aurka. Argazkian, Londresko manifestazioa.

ondorioz, Munduko Bankuak Bartzelonan egin behar zuen bilera aldatu egin zen, ekin-tzaileen boikotaren beldur. Azkenean bilera bideokonferentzia bidez egin zuten, baina Bartzelonako mobilizazioek aurrera egin zuten eta 300.000 pertsona bildu ziren. Hurrengo hilabetean, 2001eko uztailan, Genoaren txanda iritsi zen. Han bildutako 150.000 ekintzaileek poliziaren errepresio basatiarekin egin zuten topo. Carabiniere batek tirokatuta hil zen Carlo Giuliani, mugimenduaren lehen biktima.

2003ko neguan, Irakeko gerraren atarian, antiglobalizazio mugimenduak gailurra jo zuen. Otsailaren 15ean milioika pertsona mobilizatu ziren Bush administrazioaren eta haren aliatuen kontra. *Bigarren potentzia* jaio zela ere iragarri zuten: kalean presioa egiten duen munduko iritzi publikoa. Baina gailurra

jo bezain pronto, mugimenduak behera egin zuen. Hurrengo hilabetean, 2003ko martxoan AEBek eta haren aliatuek Irak inbaditu zuten. Deseingainu hark agerian utzi zituen mugimenduaren ahuleziak.

Bere baitan hainbeste mugimendu, ideologia, metodologia eta antolakuntza eredu biltzen dituen mugimendu globalean zaila da barne kohesioa lortzea. Askok uste zuten, etsai komuna izaki, heterogeneotasuna ez zela arazo izango, baina nabarmen oztopatu zuen ezadostasunak arintzeko eta alternatiba bateratuak eraikitzeko bidea.

Indarkeria eta botere politikoa ezbaian

2001ean Fidel Castrok eta Hugo Chávezek Munduko Gizarte Foroan parte hartzeko asmoa adierazi zuten, baina ez ziren azaldu ez zeudelako gonbidatuta. Foroetan parte har-

lagunekin euskaraz

interneten ere bai!

gure artean euskaraz

mobiletik euskaraz

Noranahi zoazela. Nonahi zaudela. Zure jendearekin. Zure iritzia adierazi nahi duzunean, zeure erara. Euskara zure bizimoduaren osagaia da. Berezkoa duzu. Zu eta zure lagunen artean, zure giroan, **gozatu euskaraz**.

BFA DFB
Bizkaiko Foru Aldundia
Diputación Foral de Bizkaia

Izena eta izana

“GLOBALIZAZIO hitza bere egin dute boteretsuek nazioarteko ekonomia integratzeko modu jakin bat izendatzeko, inbertitzaileen eskubideetan oinarritzen den eta herritarren interesak kontuan hartzen ez dituen modua. Ondorioz, beste globalizazio modu batzuen aldeko *antiglobalizazio* esaten zaie, eta horietako askok, zoritxarrez, terminoa onartzen dute, baztertu beharreko propagandazko terminoa den arren. Globalizazioaren, hau da, nazioarteko integrazioaren

aurka dagoen pertsona zentzudunik ez dago. Ezkerreko eta langile mugimenduko kiderik ez behintzat, nazioarteko elkartasun printzipioa baitute oinarri, hau da, botere pribatu sistemen ordeztu herritarren eskubideak aintzat hartzen dituen globalizazioa”. Noam Chomskyk 2002an esandako hitzak dira eta ederki azaltzen dute antiglobalizazio terminoaren inguruan hasieratik sortutako eztabaida.

Globalizazioa kapitalismoa izendatzeko eufemismo gisa erabiltzen hasi zen 1990eko hamarkadan, jardueraren neoliberal basatia hartzen ari zen kutsu negatiboa uxatu nahian. *Antiglobalizazio* hitza erabiltzen lehenak ere politikariak eta komunikabide nagusiak izan ziren, beren “globalizazioaren” aurka Seattlen izandako mobilizazioak izendatzeko. Ekintzaile gehienak terminoaren aurka daude; batetik, negatiboa delako, ukazioa duelako oinarri; bestetik, mugimendua ez dagoelako giza jarduerak nazioartekotzearen aurka, ekonomia ahulenak desegonkortzen dituzten jardueraren aurka baizik. Horregatik beste hainbat izen proposatu dira mugimendurako. Eremita anglosaxoiean ekintzaileek nahiago izan dute *Global Justice Movement* erabiltzea, edo gutxienez *alter-globalization* aldaera hobetsi dute. Italian Movimento No Global ere erabiltzen dute, baina hori ere prentsak asmatua da eta ez du jatorrizkoa asko hobetzen. Frantzia Ignazio Ramonetek proposatutako *altermundialisme* terminoak arrakasta handiagoa izan du eta, ondorioz, gaztelaniaren eremuan *altermundialismo* edo *altermundismo* zabaltzen ari da.

Batetik, termino sortak mugimenduaren izaera heterogeneoa erakusten du, erabaki bateratuak hartzeko zailtasunen isla da. Bestetik, *antiglobalizazio* da oraindik termino erabiliena eta, beraz, fenomeno identifikatzeko errazena.

tzen duten gizarte mugimendu gehienek bat egin zuten erabakiarekin. Ez zuten gobernuak foroz jabetzerik nahi eta, oro har, helburuak botere politikoa hartu gabe eskurtzea posible zela uste zuten.

Gemma Galdon MRGko (Movimiento de Resistencia Global) militante izan zen urte haietan eta Bartzelonako Unibertsitate Autonomoko Gobernu eta Politika Publiko Institutuko ikerlaria da egun. “Uste genuen posible zela mobilizazio globalak ahalbidetuko zituzten erreibindikazio generikoak egitea eta, era berean, mobilizazio horiek gauzak aldatzea ekarriko zuela, botere politikoa eskuratu beharrik gabe. Baina ez zen egia”. Esaterako, Esther Vivas, Espainiako antiglobalizazio ekintzaile ezagunenetakoa, Josep Maria Antentasekin batera *Resistencias Globales* liburuaren egilea, 2009ko Europako Parlamentuko hauteskundeetan hautagai izan zen Esquerra Anticapitalista alderdiarekin. Horrela justifikatu zuen erabakia: “Gizarte esparruko erresistentzia ez da nahikoa; fun-

ITALY CALLING

DOCUMENTING REALITY

tsezkoa da, baina ezin dugu hor gelditu. Eremu guztietan egin behar da borroka eta ezin ditugu utzi politika eta hauteskundeak gaur eremua monopolizatzen duten alderdien eskuetan”.

Mugimenduko fakzio moderatuenak edo erreformatzaileenak ez zion erabat uko egin, errealismoaren izenean, alderdi eta sindikatu nagusiekin elkarlanean aritzeari. Baina gaiak beti sortu du deserosotasuna mugimenduan. Adibide gertuago batera joaz, 2001eko Barzelonako mobilizazioetan, Batasuna alderdiak bat egin zuen deialdiarekin. Tenka arintzeko, azkenean, Batasunak era erdi autonomoan parte hartu zuen manifestazio nagusian, gainerako manifestarien alboan, baina haiekin nahastu gabe. Kontua da, beste alderdi politiko eta sindikatu batzuek ere (ICV, IU, UGT, CCOO...) parte hartu zutela mobilizazioetan, baina Batasuna izan zela, antza, hautsak harrotu zituen bakarra. Alderdi politikoa izateaz gain, Batasunak antiglobalizazioaren este ahulgune batekin baitzeukan lotura: indarkeria eta kriminalizazioa.

Susan George, ATTAC France-ko presidenteordea eta askorentzat mugimenduaren “biblia” den *Lugano Txostenaren* egilea 2001ean hasi zen konturatzen antiglobalizazio mugimenduak hartutako bidea eutsiezina

Ezkerrean, Genoako 2001eko udako protestaldia, G-8aren bileraren aurka. Eskuinean, protestaldi horretan carabinieri batek tiroz hildako Carlo Giuliani gaztearen gorpua.

zela, goi-bileraz goi-bilera joateko estrategiak ez zuela etorkizunik, bereziki, Giulianiren heriotzaren eta urte berean Europako buruzagien bilera batean Goteborgen poliziak erabilitako indarkeriaren ondoren. “Hura ez zen etorkizunean aurrera egiteko bidea”, azaldu zuen 2009ko elkarrizketa batean. “Hilabeteak ematen genituen poliziarekin negoziaziotan eta gero haiek ez zuten hitzemandakoa betetzen. Erabaki genuen ez geniola manifestazioak indarkeria erakustaldiak bailiran aurkezteko aukerarik emango”.

Gainera kaleko presioak ez zituen hasierako emaitzak ekartzen. “Jendea goi-bileren bidea aldatzeko itxaropenez hurbiltzen zen. Seattlen lortu genuen. Baina gero jendea konturatu zen ez zuela goi-bilera horietan inolako eraginik”, dio Eric Toussaint Munduko Gizarte Foroko nazioarteko batzordeko kideak. “Bileraren bat bertan behera uztea lortu genuen, baina epe luzeko erabakirik ez zen ikusten. Jendea eragin ahalmen eskasaz konturatu zenean, boronda-teak behera egin zuen”.

Kritikoek, kanpokoek nahiz barrukoek, eraginkortasunik eza egotzi izan diote altermundismoari, proposamen bateratu zehatzik landu eta helburuak lortzeko bidea urratu ez izana. Genoako Gizarte Foroko kide Salvatore Cannavok, esaterako, gogor kritikatu du

Iruñeko Planetarioa

Antso Ramirez kalea, z/g Iruñea

www.pamplonetario.org

Seattle baino lehen

1999ko SEATTLEKO GATAZKA antiglobalizazioaren suzko bataiotzat jotzen den arren, atzerago joan behar da mugimenduaren erroak eta lehen zantzuak aurkitzeko.

1988an NMFk eta Munduko Bankuak Berlinen (Alemaniar Errepublikaren aldean) egin zuten urteko bilera. Protestaldi gogorak izan ziren bilera oztopatu nahian. Bilera normaltasunez burutu zen arren, antiglobalizazioaren aurrekaritzat jo daiteke.

Hurrengo urtean, 1989ko uztailaren G-7aren aurkako kontragailurra antolatu zen Parisen “*ça suffit comme ci*” lelopean eta herrialde txiroen zorra baliogabetzea eskaera nagusi zutela. G-7aren aurkako lehen ekitaldia izan zen; manifestazioak 10.000 pertsona bildu zituen eta ondorengo kontzertuak, 200.000. Frantziak zorra ezeztatzearen aldeko jarrera hartu zuen bilera hartan.

1994ko urtarrilaren lehenean Chiapasen zapatistak Ipar Amerikako Merkataritza Librerako Ituna

(NAFTA) indarrean jarri izanaren aurka altxatu ziren. Hasieran EZLNren helburuak eremu lokalera edo, gehienez, nazionalera mugatu arren, eskaerak pixkanaka unibertsalizatuz joan ziren. Hala, 1996an Marcos subkomandanteak mundu osoko foro bat biltzeko deialdia egin zuen. Chiapasen bertan burututako bilera sorta hari “topaketa intergalaktikoak” ezizena ipini zien jendeak, eta hainbatentzat hantxe jaio zen globalizazio neoliberalaren aurkako mugimendua. *De Seattle a Porto Alegre* liburuan, José Seoane eta Emilio Tadei egileek zera diote: “Antimundializazio mugimenduaren genesiak Chiapaseko oihan sakonean, 1996. urtearen erdialdera garamatz. Hainbat kronista bat datoz Gizadiaren aldeko eta Neoliberalismoaren aurkako Nazioarteko Lehen Topaketa, EZLNren ekimenez 1996ko uztailaren 27tik abuztuaren 3ra arte Chiapasen burutu zena, mundializazio liberalaren aurkako nazioarteko mugimenduaren lehen mugarririk dela esatean”.

Porto Alegreko prozesua: “Munduko Gizarte Foroa erakunde handiei lotuegia dago. Esaterako Bolonia hezkuntza erreformaren aurka europar ikasleek egindako protestak bere egiteko gai ez zen izan”. Eta mugimenduaren benetako lorpenez galdetuta, Cannavok garbi erantzuten du: “Ezer gutxi lortu da”. Tousseaint ez da askoz baikorra: “Egia da herrialde askok gure erreibindikazio batzuk jaso zituztela, baina iragarkiak ziren, asmo hutsak eta ekintza gutxi”.

Ukaezina da antiglobalizazioak herritarrek biltzeko ahalmen izugarria erakutsi zuela, eta internet tresna gisa erabiltzen ere asmatu zuela. G-8a G-20ak ordezkatu izana mugimenduaren lorpenentzat jotzen du hainbatek. Baina Hegoaldeko zenbait herrialderen parte-hartzeak aldaketa nabarmenik ez du ekarri. Tobin tasari edo bankarien sariei buruzko eztabaida agenda politikoan sartu izanaren merezimendua ere kendu nahi izan dio neoliberalismoak. Fredrik Erixon Nazioarteko Politika Ekonomikorako Europar Zentroko zuzendari ohiak zera esan zuen 2010ean: “Ez dute inolako eraginik izan agenda politikoan. Sari sistemen gaiak finantza egonkortasunari dakarkion arriskuarekin, krisialdi sakon eta arriskutsu honekin du zerikusia, eta ez, antiglobalizazio taldeek erabiltzen zuten argudioarekin, pertsona errugabeen esplotazio hutsarekin”.

Krisialdia akuilu?

Krisialdiak arrazoia eman dio kapitalismo neoliberalaren aurkako mugimenduari.

Beste mundu bat posible ez ezik beharrezkoa ere badela utzi du agerian. Batzuek krisia pizterako berandu zela uste dute. “AEBen antiglobalizazio mugimendua ia hilda zegoen ordurako”, dio Bennett Baumer Indymediako sortzaileetako batek, “non daude gaur egun ekintzaile horiek? Pentsatzen dut batzuek Obamak irabaztean lagunduko zutela, eta beste batzuek irabazteko asmorik gabeko erakundeetan edo unibertsitateetan lana aurkituko zutela”. Beste batzuek krisialdiak mugimendua biziberrituko zuela uste zuten: “Neoliberalismoak esaten zigun alternatibarik ez zegoela. Antiglobalizazioak galdera ikur handi bat jarri zion planteamendu horri eta, gaur, krisi ekonomikoak ereduaren porrota utzi du agerian” zioen Transnational Instituteko kide Oscar Reyesek 2009an. Gemma Galdonen ustez, aldiz, “garaipen guztiak sinbolikoak izan dira; Wall Streetek porrot egin zuen eta ez dugu mobilizazio ahalmenik izan sistema birplanteatzeko. Nahiko galdu ta gaude”.

Esther Vivasekin batera *Resistencias Globales* lana idatzi zuen Josep Maria Antentasen ustez, krisiaren ondorioz mugimendua ez da amaitu, “zatikatu egin da”. Arabiar Udaberria, M-15, Occupy Wall Street... haren oinarriko dira. “Tokiko borrorak ugaltu egin dira eta errebolta espezializatu egin da”. Harenztzat beste mundu bat posible da oraindik, eta beste antiglobalizazio bat ere bai. ■

